

“ชุมชนวังน้ำเย็น” ในอดีตเป็นชุมชนห่างไกลสาธารณูปโภค มีโรงพยาบาล (รพ.) วังน้ำเย็น เป็นโรงพยาบาลชุมชนขนาด 10 เตียง มี **พญ.เพ็ญภา ทรัพย์เจริญ** เป็นผู้อำนวยการโรงพยาบาลคนแรก และเป็นผู้บุกเบิกแพทย์แผนไทยแห่งแรกใน รพ.วังน้ำเย็น

นี่คือจุดตั้งต้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวบ้านวังน้ำเย็น

แม้วันนี้ พญ.เพ็ญภาจะจากโลกนี้ไปแล้ว แต่เธอได้สร้างมรดกตกทอดแก่คนรุ่นหลัง

ในระยะเริ่มต้น พญ.เพ็ญภาได้รวบรวมและศึกษาองค์ความรู้พื้นบ้านด้านการใช้สมุนไพรของชุมชน รวบรวมพันธุ์สมุนไพรจากหมอพื้นบ้าน จัดทำเป็นสวนสมุนไพร หรือห้องสมุดธรรมชาติ เพื่อให้ประชาชนที่ไม่ใช่บริการโรงพยาบาลได้ศึกษาสมุนไพรและประโยชน์ของพืชแต่ละชนิด เพื่อใช้ในการรักษาโรคเบื้องต้น และยังเป็นแหล่งวัตถุดิบที่นำมาใช้รักษาผู้ป่วยในโรงพยาบาลแพทย์แผนไทย ก่อนที่โรงพยาบาลแพทย์แผนไทยวังน้ำเย็นจะมีโรงงานผลิตยาสมุนไพรแปรรูปขนาดย่อมที่ได้มาตรฐาน GMP อย่างในทุกวันนี้

วาสนา ชำนาญอักษร พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ เล่าว่า พญ.เพ็ญภาได้วางรากฐานด้านแพทย์แผนไทย จนปัจจุบันโรงพยาบาลแพทย์แผนไทยวังน้ำเย็นได้รับเลือกเป็น 1 ใน 8 โรงพยาบาลแพทย์แผนไทย

วังน้ำเย็น ต้นแบบชุมชนสมุนไพร

วาสนา ชำนาญอักษร

พินิจ ชินสร้อย

นารี ลาทอง

นพ.จักรกฤษณ์ สุรการ

ต้นแบบของกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข (สธ.) ได้รับมาตรฐานตามหลักเกณฑ์การผลิตยาสมุนไพร GMP ผลิตภัณฑ์หรือสมุนไพรผ่าน การวิจัยทุกครั้ง ได้รับการคัดเลือกให้เป็น 1 ใน 7 โรงพยาบาลนำร่อง

“เรามีความเชี่ยวชาญเรื่องการทำวิจัย แต่จุดอ่อนเรายังหนีไม่พ้นเรื่องกำลังคนกับพื้นที่ให้บริการ” พินิจ ชินสร้อย เกษตรกร

แห่งโรงพยาบาลแพทย์แผนไทยวังน้ำเย็น เล่าถึงกระบวนการทำวิจัยพืชสมุนไพรที่เป็นผลิตภัณฑ์ของโรงพยาบาล

ปัจจุบัน โรงพยาบาลแห่งนี้เพิ่มทางเลือกให้คนไข้โดยให้บริการตรวจรักษาด้วยการแพทย์แผนไทยผสมผสานการแพทย์แผนปัจจุบัน มีบริการผู้ป่วยนอก รักษาผู้ป่วยทุกระบบทุกสิทธิสวัสดิการ ทั้งรักษาด้วยยา และการนวด อบ ประคบสมุนไพร การดูแลหญิง

หลังคลอด เช่น ทับหม้อเกลือ นั่งถ่าน ฯลฯ สำหรับกรณีของผู้ป่วยในจะอยู่ในดุลพินิจของแพทย์ และจะให้บริการตามความสมัครใจของผู้ป่วยเป็นหลัก นอกจากนี้ ยังจัดให้มีอาสาสมัครแพทย์แผนไทย คอยแนะนำองค์ความรู้ในการใช้สมุนไพรให้ประชาชนในวังน้ำเย็น ออกเยี่ยม และดูแลฟื้นฟูร่างกายผู้ป่วย ผู้สูงอายุและผู้พิการด้วย

นารี ลาทอง 1 ในอาสาสมัครแพทย์แผนไทย กล่าวว่า เป็นอาสาสมัครรุ่นแรกๆ ที่รณรงค์ให้ชาวบ้านปลูกพืชสมุนไพร และตนเองก็ปลูกพืชสมุนไพรมาตลอด

ปัจจุบันนารีปลูกพืชสมุนไพรใช้ในครัวเรือน บริโภคเองบ้าง แจกจ่ายให้เพื่อนบ้านบ้าง และส่งขายให้โรงพยาบาลแพทย์แผนไทยวังน้ำเย็นบ้าง

ทุกวันนี้...หลายบ้านยังปลูกสมุนไพรส่งโรงพยาบาล รายได้ปีละ 7,000 บาท อาทิ รางจืด ใบหนาด ส้มป่อย ฯลฯ แม้จะไม่ไ้แหล่งวัตถุดิบหลัก แต่พวกเขาก็ยังภูมิใจว่าสามารถมีไว้ส่งขายให้แก่โรงพยาบาลเมื่อยามขาดแคลนได้ ซึ่งโรงพยาบาลจะรับซื้อไว้ประมาณร้อยละ 30-40 ของการสั่งซื้อสมุนไพรทั้งหมด สามารถทำให้ประชาชนในพื้นที่พึ่งตนเองได้

นพ.จักรกฤษณ์ สุรการ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลวังน้ำเย็น บอกว่า “จุดมุ่งหมายหลักคือ ทุกคนต้องกลับไปอยู่บ้าน เราเป็นผู้ใช้สมุนไพร ทำไมเราไม่กลับไปอยู่ที่บ้าน แล้วปลูกต้นไม้กินได้ ปลูกยาไว้ที่บ้าน เดินออกมา ก็กินผัก กินหญ้าที่เราปลูก ถ้าวันหนึ่งเราทำแบบนี้ได้ ลดรายจ่าย เท่ากับเพิ่มรายได้ ของที่เหลือส่งขายให้โรงพยาบาล และแปรรูปใช้ในชุมชน ผมคิดว่าสมุนไพรเปลี่ยนประเทศได้อย่างน้อยที่สุดมันดึงแขนคนกลับสู่ชุมชนได้”

และนี่คือ...ความฝันเดียวกันของคนที่ต้องการเห็นชุมชนอยู่ดีมีสุข